

Testament - semnificatiile cartii

Pentru a sublinia valoarea si, indeosebi, implicatiile pe care mostenirea le are asupra vietii mostenitorului, poemul stabileste o succesiune de echivalente ale cartii: "cartea-treapta, cartea-hrisovul vostru cel dintai, cartea-cuvine potrivite, cartea-Dumnezeu de piatra, cartea-rodul durerii de vecii intregi, cartea-slova de foc si slova faurita. Insumate aceste echivalente dau definitia-sinteza a poeziei. Textul arghezian, este, astfel, un amplu discurs care se structureaza prin revenirile de la metafora centrala "cartea", fiecare dintre aceste reluari fiind amplificate prin explicatii metaforice.

Cartea-treapta este cea care ii va da mostenitorului constiinta filiatiei, asezandu-l in locul cuvenit de urmas al poetului, el insusi succesor al "strabunilor" asumati. Veriga de legatura intre generatii si timpuri istorice crescute organic, treapta este totodata, cea care inlesneste urcusul "rapilor si gropilor adanci", ramase aceleasi ca in trecut, accelereaza progresul si schimba "suitul pe branci" in zvelt efort ascensional. Chinul suisului secular-diminuat acum gratie treptei, e compensat printr-un ritm mai accelerat, prin ajungerea mai rapida spre destinatia visata.

"Treapta" e, implicit remember al veacurilor grele, ale existentei ingenuncheate si impovorata a parintilor, mosilor si stramosilor, pentru care drumul "prin rapi si gropi adanci" a insemnat sacrificiu asumat cu nadejdea spre un mai bine ipotetic si indepartat.

Din recunostinta fata de suferinta uriasa acumulata prin suma existentelor individuale, ca si prin cea colectiva, a lungului sir de generatii de sacrificiu din trecut, cartea primita la mostenire-pretios bun de familie si de neam-va deveni una de "capatai", obiect de cult si depozitar de adevar istoric. Ea legitimeaza existenta, statutul, drepturile si privilegiile mostenitorului, fiind primul lui "hrisov" si intaiul inscris oficial al natiei. Act cu valoare juridica, purtand insemne voievodale, "cartea-hrisov" il atesta pe posesorul ei drept urmas legitim de creator, ci dreptul asupra numelui si a originii sale, si, implicit, cu obligatia de a-si cinsti inaintasii.

Transferul pronominal de la "tu" la "voi" subliniaza incarcatura metaforica a substantivului "fiu", semn generic pentru posteritate, spre care, de fapt, se orienteaza mesajul eului liric: "Aseaz-o cu credinta capatai/Ea e hrisovul vostru cel dintai,/Al robilor cu saricile pline/De osemintele varasate-n mine".

Superba imagine a poetului-osuar viu, depozit in care s-au sintetizat si s-au decantat "strabunii" din "sutele de ani"-sugereaza ca mostenirea "cartii" se va dubla, caci la vremea randuita el se va varsa in "fiul" ce-i va perpetua existenta, asigurand astfel contiunuitatea neintrerupta a "neamului".

Concentrata asupra cartii transmise, strofa urmatoare clarifica statutul operei si pe cel al artistului, vazut in dimensiuni demiurgice. Cartea trecuta in proprietatea urmasului e una intemeietoare in ordine culturala. Anterioare ei sunt sapa, brazda, plavanii, sudoare seculara a muncii brute. Opera, poezia sunt prin urmare, nu numai produsul individualitatii creatoare, fruct al artistului singular, ci si rod al sintezei istorice, salt produs in urma trudei acumulate prin veacuri si orientate "obscur" spre

un indepartat ideal creator.

Poezia va rascumpara astfel un intreg trecut oasandit, il va eterniza subliniindu-i suferinta si truda :
:"Ca sa schimbam, acum intaia oara/Sapa-n condei si brazada-n calimara/Batranii au adunat,
printre plavani/Sudoarea muncii sutelor de ani/Din graiul lor cu-ndemnuri pentru vite/Eu am ivit
cuvinte potrivite/Si leagan urmasilor stapani. Insemn cu puteri magice, aidoma "engolpionului" prin
care printul cavaler poate fi recunoscut departe de patrie si sub infatisari ce-i camufleaza
regalitatea, cartea e, totodata, singura capabila sa schimbe conditia posesorului ei, facand din el
prmul "urmas stapan" , intr-o lunga filatie de "robi".